

reeds werd bereikt, hier mag niet worden verzwegen, dat in één bestaande leemte nog niet werd voorzien: een wettelijke regeling van het accountantsberoep kwam nog niet tot stand.

Volgens artikel 1 der Statuten van het Instituut heeft dit o.a. ten doel te streven naar een wettelijke regeling van het beroep. Terecht heeft het Instituut reeds sinds de oprichting ingezien, dat slechts hierdoor op afdoende wijze de belangen van het publiek en van de bona-fide accountants kunnen worden beschermd, en de beunhazerij op het gebied der accountancy kan worden bestreden. De feiten hebben helaas bewezen tot welke teleurstellingen de uitoefening van het beroep door onbevoegden kan leiden.

Wel werd bij Koninklijk Besluit van 16 Mei 1918 een Staatscommissie ingesteld, welke tot doel had na te gaan of - en zoo ja, op welke wijze - een wettelijke regeling van het handelsonderwijs en het accountantswezen behoorde te worden getroffen.

Deze commissie kwam tot een conclusie in bevestigenden zin; in het door haar uitgebrachte verslag dd. 31 December 1920 was een ontwerp van wet tot regeling van het accountantswezen opgenomen. Nadat dit verslag openbaar was gemaakt, werd van eenige werkzaamheid der regeering, om de wettelijke regeling tot stand te brengen, niets meer vernomen.

Het Bestuur van het *Nederlandsch Instituut van Accountants* richtte daarom op 8 September 1922 een schrijven tot den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, waarbij werd verzoekt om een spoedige afdoening dezer aan gelegenheid te bevorderen. Op dit schrijven mocht het Instituut op 11 November 1922 als antwoord de mededeeling ontvangen, dat de stukken terzake aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel a.i. waren overgedragen, met verzoek in overleg met den Minister van Justitie te willen nagaan, welk gevolg aan het request van het Instituut ware te geven.

In de rede door den Minister van Binnenlandse zaken en Landbouw gehouden bij de sluiting van de zitting der Staten-Generaal op 15 dezer, liet Z.Exc. zich o.a. als volgt uit: „De „finantieele nood dwong tot buitengewone maatregelen van bezuiniging en tot onthouding.”

Ik vertrouw, dat deze passus niet moet worden opgevat als een verklaring, waarom o.a. de wettelijke regeling van ons beroep alsnog achterwege bleef; het moet immers mogelijk zijn, bij een doelmatige verdeling, de kosten, aan een wettelijke regeling van het accountantswezen verbonden, voor het Rijk tot een gering bedrag te beperken. Indien ergens, dan doet zich hier de gelegenheid voor, om, ondanks den finantieelen nood van het Rijk, de bemoeiingsfeer van de Overheid in het algemeen belang uit te breiden.

Ik spreek dan ook de hoop uit, dat spoedig van de Regeering een voorstel tot wettelijke regeling van het accountantswezen moge uitgaan, opdat het accountantswezen zich in de toekomst ten bate van de gemeenschap, op volkomen gezonde basis kan ontwikkelen.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR ⁽¹⁾

Red. Dr. A. STERNHEIM

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

HET CREDIETONDERZOEK

Als ieder speciaal onderzoek vereischt het credietonderzoek een dubbele beschouwing, die van het technische en het bedrijfshuishoudkundig gedeelte. Het eerstbedoelde gedeelte zal zich uitsluitend bezighouden met de vraag hoe of de accountant de verantwoordelijkheid voor een bepaalde opdracht kan aanvaarden. Als algemeene regel dient naar onze meening daarbij aangenomen te worden dat alleen verantwoordelijkheid te dragen is op grond van een volledige in alle details doorgevoerde controle der administratie, doch dat modificaties toelaatbaar zijn voor zoover een bepaalde opdracht dit mogelijk maakt. Dergelijke modificaties zijn in het algemeen zeer gevaarlijk, in het bijzonder bij het credietonderzoek wanneer het in een voor den accountant niet bekende zaak bij een hem onbekenden cliënt moet geschieden.

De bedoeling van dit opstel is in het bijzonder om na te gaan wat in enkele vakwerken over het bedrijfshuishoudkundig gedeelte van dit onderzoek wordt betoogd. De belangrijkheid van het credietonderzoek maakt een speciale beschouwing van de bedrijfshuishouding noodig om te kunnen vaststellen wat de oorzaak der credietbehoefte is en van de gerechtvaardigheid der aanvraag in verband met de algemeene kapitaalpositie. Het opsperen der spanningsperioden in productie en verkoop (wat bij industriele ondernemingen verschillend kan zijn) is op zichzelf een zeer moeilijk werk en kan niet steeds vervangen worden door bedrijfs-empirie. De banken plegen uitsluitend met deze laatste te werk te gaan en dit is vermoedelijk een der redenen dat men van de eens gegeven credieten — tenzij ze emissie-rijp kunnen gemaakt worden of voor speciale transacties dienen — niet meer afkomt, terwijl toch in den grond der zaak het bankierscrediet uitsluitend dienen mag om spanningsperioden (productie- of crediettermijn) te overbruggen.²⁾

De wijze waarop de spanningsperiode gezocht moet worden kunnen wij hier buiten beschouwing laten.

Indachtig dat de bedrijfshuishoudkunde een driedelige taak

¹⁾ Het is de bedoeling in deze rubriek na te gaan wat over bepaalde onderwerpen in de literatuur aanwezig is.

²⁾ Mr. W. M. Westerman „De Concentratie in het Bankwezen” (1919) pag. 245 met betrekking tot het verschil tusschen Betriebs- en Anlagecrediet „Het is juist onder die omstandigheden, dat het bankcrediet aanvullend kan optreden en daardoor een leemte in de credietorganisatie, welke van invloed zou kunnen zijn op den regelmatig gang van het productieproces, ondervangen”.

De Bankpolitiek door Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, pag. 15, ten aanzien van het verschil tusschen deposito- en algemeene banken: „Met name denken wij hier aan het industriële crediet dat gevraagd wordt gedurende de periode dat in de industrie loonen en grondstoffen moeten worden betaald, zonder dat daartegenover onmiddellijke inkomsten uit den verkoop van producten kunnen worden gesteld. Ook lang handelscrediet wordt door deze banken wel verleend”.

heeft, is niet alleen ter beoordeeling van het credietonderzoek noodig dat de accountant economisch georiënteerd is — behoeft dit laatste nog betoog na de ervaring der laatste jaren — doch dat hij den bedrijfstak waartoe de bepaalde onderneming behoort, in de algemeene conjunctuur begrijpt en de beteekenis der onderneming in den bedrijfstak, d.w.z. haar positie op in- en verkoopmarkt der materialen en producten en op de arbeidsmarkt. De grondige kennis van het bedrijf is dan een vanzelfsprekendheid.

Wij laten hier volgen de uiteenzetting van *R. H. Montgomery in Auditing Theory and Practice I (1922)* pag. 470 e.v. Hij onderscheidt het onderzoek:

For bankers or note-brokers who propose to loan on the promissory notes of the borrower (dus ons promissiecrediet) or for bankers who propose to bring out bond or preferred stock issues (dit zou bijvoorbeeld in onze verhoudingen het placeeren van incurante fondsen kunnen zijn). For individuals, her business concerns who propose to make advances for various purposes, or who have extended or who expect to extend credit on open account.

Hij behandelt nu het onderzoek voor den bankier, na de vaststelling der activa en passiva en analyse der „income account” in een onderzoek naar de plannen voor de toekomst die gemaakt of in overweging zijn. „The average business man is not content with a stationary business”, hij wil of meer verdienen, of wil de onkosten drukken of wel ter bevrediging van „the most compelling of all reasons in his ambition to outstrip his competitors”. De schrijver zet daarop in eenige regels uiteen — tegen kortheid behoeft overigens geen bezwaar te zijn — dat gebrek aan middelen het vaak noodig maakt dat de capaciteit en productie binnen zekere grenzen wordt gehouden, maar dat vanaf het oogenblik dat de zaak gefinancierd kan worden, het bijna onmogelijk is om het crediet niet vooruit te loopen. „Accountants do not always feel concerned with this phase of business life” en hij verklaart daaruit dat de banken buiten den accountant om, menschen voor advies nemen.

Dit is alles wat omtrent het credietonderzoek in dit voornameste der Amerikaansche vakwerken is te vinden en wijkt derhalve sterk van geldend wordende Nederlandsche opvattingen af.

Spicer en Pegler, Practical Auditing (1920) pag. 571, maakt zich er geheel met 7 regels af al is het in een algemeen hoofdstuk over Investigations waarin meerdere speciale onderzoeken worden besproken. Hij zegt: „the accountant should ascertain the reason why the additional capital is required, and satisfy himself that it can profitably employed.” Hier is zelfs het bankiersonderzoek niet speciaal genoemd doch men kan er uit opmaken dat het in deze serie van onderzoeken thuis behoort.

Bij *Dicksee, Auditing (1919)* pag. 363 komt een algemeen hoofdstuk voor over Investigations, en hij neemt het credietonderzoek in een groep (On behalf of a present or prospective creditor) doch wijdt verder hier niet over uit en bepaalt zich

tot algemeene beschouwingen over de technische zijde der Investigations. De conclusies waartoe hij op pag. 382 komt, hoewel geen betrekking hebbende op credietonderzoek zijn wel van belang omdat zij het algemeen bedrijfshuishoudkundige gedeelte van speciale onderzoeken naar voren brengen (o.a. voor inkoopvenoot, en soortgelijke): a. successful competition, b. the continuance of a monopoly and c. the caprice of public demand; and have formed his own opinion concerning their continuance.”

In andere vakwerken, ook bijna niet in de litteratuur ten onzent, hebben wij omtrent het credietonderzoek eenigerlei verhandeling kunnen vinden. Het is mogelijk dat de Engelsche litteratuur een weerslag vormt van den ouderen toestand in het Engelsche bankwezen van meer kapitaalzoekende dan kapitaalvragende clientèle is. De Fransche toestanden zijn door het sterk doorgevoerde wisselcrediet ook niet met de onze vergelijkbaar, terwijl wat Duitschland betreft, door de aan de banken verbonden Treuhandgesellschaften het credietonderzoek een ander karakter heeft dan ten onzent, waar overigens het verkeer van publiek met banken van beide zijden nog zeer stroef is en het credietonderzoek in den zin van boekonderzoek dus een speciale feature der Hollandsche credietgeving vormt.

Een kwestie van methodologischen aard zou zijn of het technisch credietonderzoek als door ons bedoeld meer als een geval van cijferbeoordeeling is te beschouwen, waarbij het technische onderzoek zich aansluit bij de periodieke beperkte of onbeperkte controles, om de juistheid der cijfers te kunnen vaststellen, waarop conclusies gebouwd worden. De Engelsche vakwerken geven tot deze opvatting aanleiding.

Het schijnt ons echter toe dat het technisch credietonderzoek eenige overeenkomst heeft met periodieke controle, maar wegens het omljnde en definitieve doel een zelfstandig karakter heeft.

UIT HET BUITENLAND

Red. J. S. VAN AKKEREN

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

THE ACCOUNTANT

Copartnership (Een wetsontwerp)

Het nummer van 12 Mei publiceert een wetsontwerp betreffende copartnership, waaruit we het volgende vermelden:

Een raad van 5 leden wordt ingesteld, waarvan elk der volgende lichamen een lid benoemt: Trades Union Council, Federation of Employers in British Industries, Labour Copartnership Association, Board of Trade. De voorzitter wordt aangewezen door den Chancellor of the Exchequer.

Companies kunnen haar copartnership-stelsels aan de goedkeuring van dezen raad onderwerpen.

Vennootschappen, bij welke een goedgekeurd systeem wordt toegepast, zullen slechts $\frac{3}{4}$ van de gewone inkomstenbelasting hebben te betalen en zijn bij de uitgifte van kapitaal slechts de halve zegelbelasting verschuldigd. Bij de gunning